

Indkomst- og Formueskat.

Indledning til Diskussion i Nationaløkonomisk Forening
11. Marts 1897.

Af

E. Meyer.

De følgende Bemærkninger, der skulle tjene til Indledning af en Diskussion i Nationaløkonomisk Forening, ville i Følge denne deres Hensigt naturligt betragte Spørgsmaalene fra et rent økonomisk og ikke fra et politisk Synspunkt. De ville derfor se paa de to Forslag om Forandring af den direkte Beskatning uden Hensyn til de samtidig forelagte Forslag om Told- og Brændevinsskat. At der kan være politiske Grunde, der gøre, at et Parti ikke vil give det ene uden det andet, et andet Parti ikke det andet uden det ene, er sin Sag, men nogen saglig Forbindelse mellem de to Ting eksisterer ikke. Jeg vil derfor — for ikke at lade Sagen ganske uberørt — kun udtale, at den Tanke at gøre en fra mange Sider ønsket Forandring i de direkte Skatter, hvorved disse fordeles retfærdigere paa de besiddende Klasser indbyrdes, afhængig af, at der samtidig lægges en Skat, hvis Provenu efter en meget lav Beregning sættes til 5

Millioner Kroner, paa de ubemidlede Klasser, uden at man meddeler nogetsomhelst om, hvad de 5 Millioner skulle bruges til, forekommer mig med et mildt Udtryk ganske irrationel.

I.

Betragter man de 2 Lovforslag under et, gaa de som bekendt i Hovedsagen ud paa at overføre $\frac{1}{3}$ af Gammelskatten, hele Land- og Ligningsskatten, Ligningsskatten paa Købstæderne og $\frac{3}{4}$ af Bygningsafgiften til de respektive Kommuner og at erstatte disse Skatter med en Formue- og Indkomstskat, der efter en foreløbig Beregning i Øjeblikket vil indbringe omtrent 800,000 Kroner mindre. Bortset fra dette sidste Moment, der, hvis Beregningen er rigtig, altsaa betyder en virkelig Overførelse af en mindre Del af Statens Indtægter til Kommunerne, er Forslagenes Hensigt den, at Formue- og Indtægtsskatten for en Del kommer til at træde i Stedet for de Ligninger, som Kommunerne hidtil have maattet foretage overfor deres Beboere. Dette vil atter, naar man ser bort fra forskellige Detailler, i første Række sige, at de kommunale Ligninger paa Hartkornet formindskes, at altsaa en ikke ubetydelig Del af de over hele Landet hvilende Byrder paa Hartkornet erstattes af en Ligning efter Formue og Indkomst. og dette er jo ogsaa Lovens Hovedformaal. For saa vidt en Del af Byrden derved flyttes fra Landet til Byerne og særlig til København, sker dette, som oftere fremhævet under Debatten i Folketinget, i det Forhold, hvori Formuen og Indtægten er større paa sidstnævnte Sted end paa førstnævnte.

Hvor vidt kan nu en saadan Omlægning siges at være stemmende med hvad der kræves dels af almindelige Skatteprinciper, dels af den nuværende Situation? Ved enhver Diskussion om Forandring og navnlig om Nedsættelse i Hartkornsskatterne rejser sig det Spørgsmaal, om de bestaaende Statshartkornsskatter kunne betragtes som egentlige Skatter, eller om de snarere maa opfattes som Grundbyrder. Ved denne Lejlighed er dog Spørgsmaalet rejst med mindre Berettigelse end ofte ellers. Min Mening om Sagen, som jeg ved tidligere Lejlighed har begrundet udførligere, er den, at Gammelskatten, hvis Beløb for over 50 Aar siden er fastslaaet en Gang for alle, fuldt ud maa betragtes som en Grundbyrde, hvis kapitaliserede Værdi maa være taget i Betragtning ved enhver Transaktion, der i disse Aar er foretaget, og at Land- og Ligningskatten begynder at faa en lignende Karakter, forsaavidt den i henimod 30 Aar faktisk ikke er undergaaet nogen Forandring, medens den dog frembyder den Forskel fra Gammelskatten, at en Forandring i dens Beløb ikke principielt er udelukket. Men medens denne Gammelskattens fuldstændige og Land- og Ligningskattens delvise Karakter af Grundbyrde vilde være et overordentligt vigtigt Moment, saa snart man skulde behandle Spørgsmaalet om disse Skatters hele eller delvise Ophævelse, altsaa om et Skridt lig det, man for nogle Aar siden har gjort i Sverig, stiller Sagen sig anderledes her. Der er jo ikke Tale om at ophæve disse Skatter, men om at overføre dem til Kommunerne, hvorved man altsaa letter de kommunale Byrder, særlig de kommunale Hartkornsskatter, og om disse gælder det, at der altid er en Mulighed for, at

de kunne paalignes med vekslede Beløb fra Aar til Aar, saa at en nøjagtig Hensyntagen til deres Størrelse ved Afslutning af Ejendomshandler er udelukket. Særlig vil Overførelsen af en Del af Realskatterne til Kommunerne have den Følge, at man ikke vil blive nødsaget til at paalægge Hartkornet nye Byrder til Dækning af de stadig voxende kommunale Udgifter. At saadanne nye Byrder med fuld Vægt ramme de nuværende Ejere, er dog ganske ubestrideligt. Det forekommer mig derfor, at man roligt kan lade Spørgsmaalet Skat eller Grundbyrde hvile og indrømme, at her i det væsentlige er Tale om at ombytte Skat paa Hartkornet med Skat paa Formue og Indkomst. Til Fordel for en saadan Foranstaltning taler ikke alene alle almindelige Betragtninger over Hartkornets uheldige Egenskaber som Skatteobjekt betragtet, men navnlig den Omstændighed, at Manglerne fremtræde med forøget Vægt under de Forhold, hvorunder Landbruget for Tiden arbejder.

At lette Byrderne, navnlig for den Del af Landbruget, paa hvem Hartkornsafgifterne hvile særlig tungt, er derfor principielt rigtigt, saafremt de nye Byrder, som herved fremkaldes, komme til at hvile paa de rigtige Skuldre. I Principet naas dette korrektest ved en Skat paa Formue og Indtægt. Lettelsen falder ved at man følger denne Vej netop paa de Ejere, hvis Formue- og Indtægtsforhold, kort sagt hvis hele økonomiske Stilling ikke staar i Forhold til deres Hartkorns Størrelse — det være sig nu blot fordi Landbrugsprodukternes Prisfald har bragt Nettoindtægten ned, eller fordi denne Situation kan medføre en holdsvis Forøgelse af Prioritetsbyrden, saa at Ejen-

dommens Overskud delvis sluges af Renteudgiften. Paa den anden Side rammer den nye Skat hele Landet over Indbyggerne i Forhold til deres økonomiske Evne.

Man har fremsat den Tanke, at det samme kunde naas uden at Staten gav Slip paa sine Ejendomsskatter, nemlig ved at man paalagde en Formue- og Indkomstskat, hvis Provenu fordeltes til Kommunerne. Man vilde herved faa en anden Fordelingsmaalestok end den, Forslaget giver, men, som det fremgaar af Folkethingets Forhandlinger, vilde det være yderst vanskeligt at naa til Enighed om, hvilken Maalestok man da skulde vælge, og — hvad der er det vigtigste — det er ikke fra nogen Side paavist, at nogensomhelst anden Maalestok er retfærdigere end Lovforslagets. Det faar derved forøget Vægt, at man ved at slaa ind paa en anden Vej end den, som Lovforslaget anviser, gik glip af det andet store Fortrin, som Forslaget har, nemlig at det danner et Skridt henimod det Maal, som fuldstændig er naaet ved den fra 1891—93 foretagne Skattereform i Preussen. Foruden at denne Reform ligesom den danske i nogen Grad lettede Byrderne paa de faste Ejendomme og lagde dem over paa den mobile Kapital, gik den tillige ud paa at overdrage samtlige Realskatter og Næringskatter til Kommunerne og lade Statens Indtægt af direkte Skatter i Hovedsagen samle sig om den personlige Skat paa Formue og Indtægt. En saadan Omordning af den direkte Beskatning har overordenlige Fortrin saavel af principielle som af praktiske Grunde. Principielt egner den personlige Skat sig bedst til Dækning af de fleste af de egentlige Statsudgifter, der

bør dækkes af de enkelte i Forhold til deres Skatteevne, medens dette i mindre Grad gælder om de kommunale Udgifter, der i ikke ringe Omfang kunne være af den Natur, at en Ligning paa Ejendomme og Erhverv kan være mest stemmende med retfærdige Fordelingsprinciper. Af praktiske Grunde har Ordningen store Fortrin, fordi man ad denne Vej kommer ud over mange af de Vanskeligheder, som en ensidig Benyttelse af de personlige Afgifter i den kommunale Beskatning medfører, navnlig overfor de Personer, der bo i én Kommune, medens de have Ejendom og Erhverv i en anden. Den yder altsaa sin Bistand til at komme udenom det tilsyneladende uløselige Problem, som man kalder den interkommunale Beskatning.

II.

En nøjere Bedømmelse af den hele Reform afhænger jo imidlertid endvidere af den foreslaaede Formue- og Indkomstskats Karakter. Det kan ikke være Hensigten i den følgende Fremstilling at gennemgaa denne i alle dens Enkeltheder, men kun at fæste sig ved nogle af dens Hovedpunkter. En væsenlig Forskel fra tidligere danske Indkomstskatter og fra den bestaaende københavnske frembyder den jo derved, at den foruden Indkomsten tillige beskatter Formuebesiddelsen. At dette er et Fremskridt, er vel efterhaanden naaet til at blive almindelig erkendt. Ingen kan være blind for den betydelige Forskel, der er mellem Skatteevnen hos 2 Personer med samme Indtægt, hvoraf den ene lever af personligt Arbejde, medens den andens Indtægt er Rente af en Kapital.

Medens sidstnævnte kan give sin hele Indtægt ud til Hvid og Skilling og dog være sikker paa ikke alene at beholde Indtægten hele sin Levetid, men ogsaa at efterlade den uformindsket til Kone og Børn. maa den anden for at sikre sig selv blot en ringe Indtægt i Alderdommen og for at sikre sine Efterladte det nødvendige undlade at forbruge en Del af Indtægten. De to Personers økonomiske Situation er altsaa ikke den samme, det Maal af personlig Tilfredsstillelse, der i Kraft af deres pekuniære Evner staar til deres Disposition, er forskelligt, og deres Bidrag til de offentlige Fornødenheders Tilfredsstillelse bør derfor ogsaa være forskelligt. Hvad Størrelsen af den foreslaaede Formueskat angaar, maa den siges at være yderst beskeden. Den paalægger f. Ex. en Mand med en Formue af 100,000 Kroner den ikke uoverkommelige Afgift af 30 Kroner om Aaret; men selv om man kunde synes, at der kunde være taget noget kraftigere fat paa Formuebesiddelsen, maa man dog anerkende det Fremskridt, at den overhovedet er beskattet. Det er blevet hævdet, navnlig af Direktør Bramsen, at man i Stedet for at beskatte Formuebesiddelsen, kunde forhøje Arveafgiften. Hvis det blot gjaldt om at skaffe en Indtægt tilveje, kunde denne Betragtning have sin Berettigelse, men hvor det gælder om at udforme den personlige Skat saaledes, at den i alle sine Dele bliver saa retfærdig som mulig, hvor det gælder Aar for Aar at ramme de skattepligtige efter deres økonomiske Situation, er det korrektere at man beskatter enhver efter hans Indtægt og Formue. Arveafgiften har andre Formaal, bl. a. at ramme den særlige Form af Formueerhvervelse, der fremkommer ved Arv. En saadan

Skat har sin store Berettigelse, og personlig er jeg en Tilhænger af en adskillig højere Arveafgift end den, vi have her til Lands. Men der er ingen Anledning til at lade den højst problematiske Udsigt til en Forhøjelse af Arveafgiften stille sig i Vejen for den naturlige Adgang til en Skat paa Formuebesiddelsen.

Endel Diskussion har rejst sig angaaende Spørgsmaalet om, hvorvidt kun den produktive, indtægtgivende, eller ogsaa den uproduktive Formue bør beskattes. I denne Henseende er den foreslaaede Formuebeskatning mere vidtgaaende end adskillige eksisterende. Hvor Formuen, saaledes som Tilfældet er i Italien og Norge, kun beskattes derved, at man regner en højere Indkomstskatteprocent for den funderede Indtægt, Indtægten af Kapital, forbliver al Formue, der ikke giver Indtægt, skattefri. Men ogsaa Stater, der direkte beskatte Formuen, kende flere Undtagelser end det danske Forslag, saaledes navnlig Schweizerkantonerne og — ganske vist i ringere Grad — Preussen. Her fritages foruden Møbler og Husgeraad ogsaa »andere bewegliche körperliche Sachen«, forsaavidt de ikke maa anses som Tilbehør til et Grundstykke eller som Bestanddel af en Anlægs- eller Driftskapital, medens det danske Forslag nævner »Møbler, Husgeraad og andet til husligt Indbo hørende Løsøre« med en lignende Undtagelse i Henseende til Næringsbrug. Derimod medtager, saavidt man kan se, flere nordamerikanske Stater mere end Forslaget.

De Hensyn, som i det hele lede til Beskatning af Formuen, maa nu konsekvent siges at føre til, at man ikke undtager den Del af den, der ikke giver Indtægt, naar den iøvrigt har Formueværdi, som kan realiseres.

Et Grundstykke, en Beholdning af ædle Metaller, Smykker eller lignende, som man af en eller anden Grund lader henligge uden indtægtgivende Benyttelse, f. Ex. fordi man benytter Grundstykket som Lystpark eller spekulerer i, at det en Gang skal kunne sælges med Avance, har lige saa vel som ethvert andet Kapitalanlæg den Betydning, at det kan bruges til at sikre Ejerens eller hans Efterladtes Fremtid, og giver ham derigennem en bedre økonomisk Position end den, hvis Formue er saa meget mindre, selv om Indtægten er den samme. Man har særlig rejst Indvendinger mod Beskatning af Bogsamlinger, Kunstværker og deslige. I Grunden er Forslaget overfor disse Ting gaaet mindre vidt, end man strængt theoretisk kunde gaa. Af adskillige Forfattere, deriblandt herhjemme af Falbe-Hansen, er det med Rette blevet hævdet, at den stadige Benyttelse og Nydelse af saadanne Ting i Virkeligheden er en Indtægt, som man principielt burde ramme gennem Indtægtsbeskatningen. Naar man af praktiske Grunde undlader dette, er der saa meget mindre Anledning til at lade den gaa fri for Formueskat. De have paa Grund af den Mulighed, de yde for ved deres Realisation at kunne betrygge Fremtiden alle de Egenskaber, der betinger en Formuebeskatning — selvfølgelig naar man beskatter dem efter deres Realisationsværdi og ikke efter Anskaffelsesværdien, som i adskillige Tilfælde kan være højere. Naar det i denne Sammenhæng anføres, at Anskaffelse af Bøger kan være en Nødvendighed f. Ex. for en Videnskabsmand, saa kan dette være en Anledning til at beregne hans frie Indtægt lavere, hvorom nedenfor, men naar han først har dem, repræsenterer deres

Salgsværdi ligefuldt en Formue for ham. At det er vanskeligt til Punkt og Prikke at beregne den uproduktive Formues Værdi, er sandt nok, men denne Indvending er ikke stærkt afgørende overfor en Skat, hvis Procent er sat saa lavt, at en halv eller en hel Snes Tusind Kroner mere eller mindre ikke lægger noget synderligt Lod i Vægtskaalen.

Et andet nyt Element, som Forslaget indfører i vor Lovgivning, er den tvungne Selvangivelse. Vi have for den københavnske Indkomstskats Vedkommende gjort et Skridt henimod den ved Loven af 1. April 1887, hvorefter Selvangivelse er Betingelsen for at kunne opnaa visse Lempelser, og for at kunne faa en foretagen Indtægtsansættelse nedsat, naar Nedsættelsen ikke er mere end $\frac{1}{8}$ af den paaankede Ansættelses Beløb. Forslaget gør Skridtet fuldt ud ved at lade den ikke angivende — forsaavidt hans Formue og Indtægt gaa ud over et vist Minimum — fortabe sin Indsigelsesret helt og desuden straffe ham med Bøder. Tvungen Selvangivelse benyttes i Preussen siden Loven af 1891 og i England overfor de Skatteydere, der falde ind under Indkomstskattens Schedule D. Naar man saa ofte fremhæver den engelske Indkomstskats Fortrin for de kontinentale Skatter paa Grund af, at den beskatter Indtægtskilden og ikke Personen, og derfor undgaar enhver Indtrængen i de enkelte Skatteyderes personlige Forhold, maa det erindres, at disse Fortrin -- hvis de virkelig ere Fortrin — i stort Omfang ikke gælder om schedule D, og at denne Afdeling alene indbringer mere end Halvdelen af den samlede Skat.

Den tvungne og specificerede Selvangivelse er et overordentlig virksomt Middel til at faa den virkelige Indtægt frem, som ellers i mange Tilfælde er skjult for de skatteansættende Myndigheder; men den er mere end dette. Naar i en By som København af 48,093 Skattepligtige 39,269 bruge Selvangivelse, medens altsaa 8,824 undlade det, er der al Grund til at antage, at der blandt de første findes mange med faste og let kendelige Indtægter, blandt de sidste mange Forretningsfolk med variable og vanskeligt taxable Indtægter. Men hvis dette er Tilfældet, bliver Resultatet ikke alene, at Staten maaske faar mindre Indtægt end den skulde have, men ogsaa, at de smaa faste Indtægter, der beskattes helt ud, blive haardere betyngede end de større og variable, der delvis gaa fri. At den tvungne Selvangivelse i Preussen i Forbindelse med hele den bedre Ansættelsesmaade, som Loven af 1891 anordner, i høj Grad har bidraget til Skattens uventet gunstige finansielle Resultat, er almindelig anerkendt, og fremgaar bl. a. tydeligt og klart af de overordentlig talende Exempler, som Neergaard fremførte under Folkethingsdebatten.

III.

Blandt de Bestemmelser, der særlig vedrøre Indkomstbeskatningen, fæster Opmærksomheden sig først ved Bestemmelsen om, at Aktieselskaber og lignende skulle betale Skat af den Indtægt, der overstiger 4 pCt. af Indtægten. Man følger rundt i Verden meget forskellige Principer i denne Henseende, saa at baade Modstandere og Tilhængere af Aktieselskabers Ind-

tægtsbeskatning kunne paaberaabe sig Udlandets Exempel. Men ser man bort herfra og betragter Skatten fra et almindeligt Retfærdighedsstandpunkt, lader den sig ikke forsvare. Aktieselskabets Indtægt er Aktionærernes Indtægt, og at beskatte den baade det ene og det andet Sted, er en utvivlsom Dobbeltbeskatning. Værre bliver denne naturligvis, naar man som i Sachsen eller som i de preussiske Kommuner beskatter hele Indtægten begge Steder. Men selv en Dobbeltbeskatning af hvad der er over 4 pCt. er ikke retfærdig, fordi den, der har anlagt sin Kapital i Aktier, ikke af den Grund bør svare en højere Indkomstskat end enhver anden Kapitalist. En ganske anden Sag er det, at hvor man har Næringskatter, bør Aktieselskaber betale dem lige saa vel som andre Næringsdrivende; men at en Mand, der har sine Penge f. Ex. i Dampskibsaktier, skal betale mere Indkomstskat end den, der har dem i inden- eller udenlandske Obligationer af en hvilken som helst Art, stemmer ikke med naturlige Principer. Paa den anden Side kan man gerne indrømme, at disse Betragtninger have mere theoretisk end praktisk Betydning, fordi Aktieselskabsbeskatningen hverken til den ene eller den anden Side vil komme til at spille nogen stor Rolle. Finansielt kommer den ikke til at bringe Statskassen stor Rigdom. Nøjagtigt lader det sig ikke beregne paa Grund af det svingende Aktieudbytte; men sætter man det Tilfælde, at den samlede danske Aktiekapital et Aar gav et Udbytte af mellem 5 og 6 pCt. — og dette er et godt Udbytteaar — vilde Skatten indbringe mellem 40,000 og 80,000 Kr. Og for den enkelte Aktionær virker Skatten heller ikke ødelæggende, for saa vidt

som f. Ex. Besiddelsen af 10,000 Kr. Aktier i et Selskab, der giver 6 pCt. Udbytte, medfører en Extraskat af $2\frac{1}{2}$ Kr.

Størst Interesse have naturligvis Bestemmelserne i § 5 og 6 om Indtægts Bestemmelse. I Overensstemmelse med de fleste Statsindkomstskatter fastsætter Forslaget, at Formueforøgelse, der fremkommer ved, at de Formuegenstande, en Skattepligtig ejer, stige i Værdi, ikke henregnes til hans Indkomst — medens der paa den anden Side ikke gives Fradrag i Indkomsten for deres Synken i Værdi. Ligeledes medregnes ikke Indtægter, som hidrøre fra Salg af den skattepligtiges Ejendele (herunder indbefattet Værdipapirer) for saa vidt disses Salg ikke henhøre til vedkommende Næringsvej, f. Ex. Handelsvirksomhed med faste Ejendomme, eller ere foretagne i Spekulationsøjemed. Disse Bestemmelser maa i det hele og store billiges. Naar jeg i et tidligere Foredrag i Nationaløkonomisk Forening (Nationaløkonomisk Tidsskrift XXX S. 109) har hævdet den Anskuelse, at enhver Formueforøgelse bør beregnes som Indtægt, maa jeg erkende, at denne Opfattelse ikke holder stik overfor en dybere Indtrængen i Indtægts og Indtægtsskattens Natur, og jeg har ændret den i mit senere lille Skrift: »Skatter«. I det væsentlige kan jeg tiltræde den af Falbe Hansen i hans Finansvidenskab hævdede Grundanskuelse, at medens Værdiforandringer i Driftskapitalen kan sættes lig med Indtægtsvinding eller Indtægtstab, gælder det modsatte om Grundkapitalens, den faste og blivende Kilde, af hvilke Indtægterne udspringe. Navnlig hvad faste Ejendomme angaar, vil et ret praktisk Exempel illustrere dette. Værdien af en fast Ejendom bestemmes

af to Faktorer, den Indtægt, den giver, og den almindelige Rentefod, hvorefter Indtægten kapitaliseres. Hvis en Ejendom giver 10,000 Kroner i aarligt Overskud, og Rentefoden, hvorefter der kapitaliseres, er 5 pCt., bliver Værdien 200,000 Kroner. Falder Rentefoden til 4 pCt., uden at der samtidig sker nogen Forandring i Overskudet, bliver Værdien 250,000 Kr. Hvis Driftsoverskudet fra Aar til Aar bliver uforandret 10,000 Kr., vilde Indtægten, saafremt man ved dennes Beregning tog Hensyn til Værdiforandringen, i et Aar, hvor Rentefoden faldt fra 5 til 4, blive 60,000, medens den i et Aar, hvor Rentefoden steg fra 4 til 5, maatte sættes til \div 40,000, skønt det jo i Grunden ikke kan nægtes, at Ejerens Indtægt i de 2 Aar i Virkeligheden er den samme. For Statens Finanser vilde en Skat, der gik ud fra denne Beregningsmaade, have den uheldige Følge, at Staten i den ene Periode fik en ganske uforholdsmæssig høj Indtægt af Landmændenes Indkomstskat, i den anden slet ingen. Gaar man ud fra, at en saadan Værdiforøgelse ikke skal beskattes som Indtægt, saa længe Ejeren beholder Ejendommen, følger deraf, at den heller ikke kan blive det, fordi han paa et senere Tidspunkt sælger Ejendommen. Et saadant Salg betegner ikke i og for sig nogen Forandring i hans økonomiske Stilling, og derfor vilde denne Hensyntagen til Værdiforandringen ved Salg føre til en ubegrundet Forskel mellem Beskatningen af dem, der sælge deres Ejendomme, og dem, der beholde dem.

Det skal imidlertid indrømmes, at der gives visse Værdiforandringer af faste Ejendomme, hvor Retfærdigheden af det her hævdede Princip er mindre uomtviste-

lig. Særlig gælder dette om Forandringer, der skyldes pludselige Konjunkturer, saasom ændrede Transportforhold eller lignende. Man kan forstaa, at man føler sig frastødt af et Exempel af følgende Art. En Mand, hvis Ejendom giver et Overskud af 12,000 Kroner, og som anvender de 6,000 til Forbedring og Værdiforøgelse af Ejendommen, maa betale Indkomstskat af fulde 12,000, medens en anden, der har et Overskud af 6000. og som f. Ex. ved et Jernbaneanlæg uden selv at gøre noget, ser sin Ejendoms Værdi forøget med 6,000 eller mere, kun betaler den halve Indkomstskat. Hertil er at bemærke, at Lovgivningen i sine almindelige Bestemmelser maa se paa, hvad der i det store og hele er korrekt, selv om der kan indtræffe enkelte Tilfælde, hvor det korrekte Princip medfører mindre heldige Følger, og dernæst, at jo ikke alene den forandrede Indtægt, som Konjunkturforandringen medfører, rammes gennem den fremtidige Indtægtsbeskatning, men at ogsaa Ejendommens forandrede Værdi vil blive ramt gennem Formueskatten, som ogsaa i dette Tilfælde viser sig som et nødvendigt og heldigt Supplement til den rene Indkomstskat.

At Familieoverhovedet i Følge § 7 beskattes af hele Husstandens Indtægt maa vistnok billiges. Det kan ganske vist i nogle Tilfælde føre til en højere Beskatning end hvis hvert Medlem beskattes for sig, idet enkelte Familiemedlemmers Indtægter, der ere under det skattefrie Minimum, ville være at medregne, naar den samlede Indtægt gøres op. Imidlertid kan det jo ikke nægtes, at den, der har en Husstand at forsørge, er bedre stillet i økonomisk Henseende, naar Husstandens Medlemmer selv have Indtægter, end naar

de ikke have det, og paa den anden Side fører denne Opgørelsesmaade til, at Gaver, der gives indenfor Husstandens Kreds, ikke blive Genstand for Dobbeltbeskatning. Iøvrigt fastholder Forslaget det Princip, at Gaver, der ydes af Aarsindtægten, beskattes saavel hos Giveren som hos Modtageren, et Princip, der unægtelig kan føre til visse Anomalier, f. Ex. i det oftere berørte Tilfælde, at en Fader, der bor i én By, underholder en Søn, der bor andet Steds, og altsaa ikke hører til hans Husstand. I denne Sammenhæng kan det omtales, at Lovforslaget paa et enkelt Punkt medtager noget mere end der skulde medtages, nemlig ved at beskatte Livrenter og lignende baade som Formue efter deres kapitaliserede Værdi og som Indtægt med deres fulde aarlige Beløb, skønt en Del af Beløbet — saaledes som det paavistes bl. a. af Prof. Scharling under Folkethingets Forhandlinger — rettelig maa betragtes som Formueforbrug og altsaa ikke som Indtægt. Dette hører vel imidlertid til de Ting, der ville blive rettede, inden Forslaget bliver til Lov, hvis det bliver det. Hvad de egentlige Pensioner — Efterlønninger — angaar, var det maaske nemmest at beskatte dem som Indtægt og lade dem gaa fri for Formueskat.

§ 6 opregner de Udgifter, som man skal fradrage for at naa til Renindtægten. De fleste af disse følge af sig selv. Opmærksomhed fortjener den første: »Driftsomkostninger, d: de Udgifter, som i Aarets Løb er anvendte til at erhverve, sikre og vedligeholde Indkomsten, derunder ordinære Afskrivninger«. Denne Bestemmelse er i nær Overensstemmelse f. Ex. med den preussiske og danner efter sin Ordlyd og forhaab-

entlig ogsaa efter den Maade, hvorpaa den vil blive anvendt, en heldig Modsætning til Bestemmelserne i Loven om den københavnske Indkomstskat. Denne siger nemlig i § 9 d: »Fra al Indtægt, der hidrører fra Næringsbrug, fradrages . . . de Udgifter, som have fundet Sted for at holde Næringen i Gang (Driftsomkostninger)«. En saadan Ordning er en aabenbar Uretfærdighed mod alle Indtægter, der ikke hidrøre fra Næringsbrug, og som derved forhindres fra at fradrage deres Driftsomkostninger. I Modsætning hertil maa efter Lovforslagets Bestemmelse, f. Ex. en Videnskabsmand eller Forfatter, have Ret til at fradrage en Del Udgifter, saasom Leje af Studereværelse, noget af den nødvendige Udgift til Bøger og deslige.

Nogle fremmede Lovgivninger give Ret til at fradrage Livsforsikringspræmier. At dette ikke er optaget i det danske Lovforslag er imidlertid fra et principielt Standpunkt rigtigt. Skattefrihed for Livsforsikringspræmier maa begrundes derved, at de danne en nødvendig Udgift for den, der ingen Formue har, og derved give et synligt Tegn paa Forskellen i Skatteevne mellem Personer med samme Indtægt, af hvilke den ene har Formue, den anden ikke. Men naar der gennem en særlig Formueskat er taget Hensyn til denne Forskel, falder Anledningen til Forsikringsudgifternes Fritagelse bort:

IV.

Tilbage staar nogle vigtige Punkter, nemlig Fritagelse for et vist Minimum af Indtægt og Spørgsmaalet om Proportionalitet eller Progression i Beskat-

ningen. Med Hensyn til disse Punkter afviger min Opfattelse ikke uvæsentligt fra den, der er kommen til Orde i Lovforslaget. Som skattefri Indtægt sætter Forslaget 600 Kroner i København, 500 i Købstadkommuner og Handelspladser og 400 Kroner i Landkommunerne. Desuden gøres et Fradrag for hvert til Husstanden hørende Barn under 15 Aar, nemlig henholdsvis 100, 85 og 70, dog saaledes, at man ikke faar Lov at medregne mere end 3 Børn. At Skattenedsættelsen paa Grund af Familieforsørgerpligten standser paa et vist Punkt er vistnok forsvarligt. I alle Tilfælde, hvor et Forhold, der nedsætter Skatteevnen, helt eller til Dels afhænger af Skatteyderens Vilje, maa Staten være berettiget til at sige, at den kun indtil en vis Grad kan lade dette Moment forringe Statsindtægterne. Om Grænsen netop skal sættes ved 3 er naturligvis særdeles tvivlsomt; rimeligvis kunde den sættes noget højere; men dette beror jo paa et Skøn. Derimod burde det skattefri Minimum sættes højere end Lovforslaget har gjort det, og dette ikke mindst paa Grund af den Hensigt, i hvilken Indkomstskatten foreslaas indført, og hele den Plads, som den kommer til at indtage i vort Skattesystem. Den Omstændighed, at Skatten i det væsentlige kommer til at træde i Stedet for de kommunale Hartkornsskatter, at den ved Omlægningen foretagne Forandring i de direkte Skatter til Dels vil komme velstaaende Ejere tilgode, gør, at Skatten ikke maa forhøje de ubemidlede Skattebyrde paa noget Punkt. Gaar man imidlertid ud fra, at Københavns Kommune efter Lovens Ikrafttræden vil opkræve den Indkomstskat, som den kan tage uden speciel Tilladelse af Indenrigsministeren, nemlig 2 pCt.,

vil den samlede Indkomstskattebyrde ganske vist med faa og ubetydelige Undtagelser blive noget lettet for de smaa Skatteydere, der have Børn, og navnlig for dem, der have mere end ét Barn. Men for smaa Skatteydere uden Børn og tildels for dem med et Barn vil den samlede Skattebyrde til Stat og Kommune blive højere end den nuværende Indkomstskat til Københavns Kommune, og dette Forhold vil for Indtægter fra 700 til 1300 Kroner endogsaa blive bestaaende og tildels blive forværret, selv om man omformer den københavnske Indkomstskat efter Forslagets Mønster. De Beløb, det drejer sig om, ere ganske vist meget smaa — kun fra 1 til 2 Kr. om Aaret —, men hvis der ved denne Reform skulde ske en Forandring i disse Skatteyders Skat, burde den gaa i modsat Retning. Dette gør den jo ogsaa som nævnt for de Familiers Vedkommende, hvor der er flere Børn, og her vilde Nedsættelsen endda ikke blive helt uanselig, hvis ogsaa den københavnske Indkomstskat omtørmedes saaledes, at den kom til at optage Forslagets Bestemmelse om Fritagelse for Børn. Hvor højt eller hvor lavt man skal sætte det egentlige Existensminimum, kan der være forskellige Meninger om; men det forekommer mig, at man roligt kan sætte det skattefri Minimum højere end foreslaet, fordi der ved dettes Fastsættelse aldeles ikke er nogen Anledning til at gaa helt ned til Existensminimumet. Vel hævdes det fra nogle finansvidenskabelige Forfatteres Side, at enhver, der overhovedet har Skatteevne, bør betale noget i Indkomstskat, bl. a. for at han kan have en tydelig Fornemmelse af, at han som Borger bidrager til Statens Fornødenheder; men jeg kan ikke gaa ind paa denne

Betragtning. Det er rigtigt, at enhver, der har Skatteevne, bør betale Skat, og hvis Indkomstskatten var den eneste Skat eller i alt Fald den eneste, som de ubemidlede Klasser havde Andel i, maatte de selvfølgelig betale Indkomstskat. Men hvor man føjer Indkomstskatten ind som et nyt Led i et Skattesystem, der hovedsagelig er bygget paa Indtægten af Forbrugsafgifter, af hvilke de ikke besiddende Klasser betale deres rigelige Del, er der ikke nogen som helst Anledning til at lade de mest ubemidlede betale Indkomstskat, navnlig ikke, naar denne træder i Stedet for en Skattelettelse, der ikke kommer dem tilgode.

Hvad Spørgsmaalet om Progression angaar, kender Forslaget ikke anden Progression end den, der ligger i, at det skattefrie Minimum fradrages ved alle Indtægter. Medens denne Skatteskala vel kan kaldes progressiv, saa længe man bevæger sig inden for de smaa Indtægters Omraade, taber den i Virkeligheden denne Karakter, naar man kommer op i de højere Indtægtsklasser. Selv om man tager det i denne Henseende gunstigste Exempel — en københavnsk Familie med 3 Børn under 15 Aar — bliver Stigningen ikke større, end at medens en Indtægt paa 10,000 Kroner betaler 1,14 pCt., betaler 20,000 Kroner 1,19 pCt., 30,000 Kroner 1,21 pCt., 40,000 1,22 pCt., 50,000 knap 1,23 pCt. og 100,000 knap 1,24 pCt. Det er i Virkeligheden haarfine Nuancer, det her drejer sig om, særlig naar man tager Hensyn til, at her ofte er Tale om Indtægter, der kun rent skønsmæssigt lade sig fastslaa med en Nøjagtighed af 400 til 900 Kroner (Afdragets Ydergrænser).

Overfor Spørgsmaalet om Progression er mit prin-

cielle Standpunkt det, at den samlede Beskatning bør anlægges efter en progressiv Skala, fordi kun denne er et virkeligt Udtryk for Skatteevnen. Men selv om man er en Modstander af dette Princip og hævder, at det samlede Skattesystem bør ordnes saaledes, at Skatterne komme til at hvile proportionalt paa Formue og Indtægt, kan man meget godt indrømme Berettigelsen af en progressiv Indkomstskat. I det Øjeblik nemlig en stor Del af Forbrugsskatterne hviler uforholdsmæssig tungt paa de smaa Indtægter, bliver den højere Indkomstskat paa de store kun et Middel, hvorved man bringer Balance til Veje, saa at hele det samlede Skattebeløb bliver proportionalt. Der er ingen Anledning til i denne Sammenhæng at tale om Socialisme. Et Skatteprojekt, der aldeles ikke tænker paa at forandre noget i den bestaaende Produktionsmaade eller at angribe Ejendomsretten, men kun gaar ud paa at fordele Skatterne til Staten saa nær som muligt efter Skatteevnen, har ikke noget med Socialisme at gøre, og med Hensyn til dette Skræmmebillede er det ganske karakteristisk, at det i Frankrig ofte er brugt overfor den proportionale Indkomstskat, endogsaa af Folk som Thiers.

En mere praktisk Indvending overfor Progressionen er den, at dens Anvendelse ofte bliver vilkaarlig og kan medføre uheldige Spring i Beskatningen. Dette kan dog undgaas. Med størst theoretisk Korrekthed sker dette vistnok efter den Methode, som er foreslaet af den svenske Videnskabsmand, Dr. Cassel, i det Letterstedtske Tidsskrift. Methoden har imidlertid den Mangel, at den paa Grund af den udviklede Beregning, der knytter sig til den, ikke har let ved at blive

akcepteret af de skattelovgivende og skatteansættende Myndigheder. Men man kan bruge en Tilrærmelse, der ganske vist er mindre korrekt, men til Gengæld meget let at haandtere. Den bestaar i, at man fører det foreliggende Forslags Princip, at lade en vis Del af enhver Indtægt være skattefri, noget videre. I Stedet for, som Tilfældet i Almindelighed er ved progressive Skatter, at sige, at f. Ex. enhver Indtægt indtil 10,000 Kroner betaler $\frac{1}{2}$ pCt., fra 10,000 til 20,000 $\frac{3}{4}$ pCt., fra 20,000 til 30,000 1 pCt. o. s. v., siger man, at af enhver Indtægt betale de første 10,000 Kroner $\frac{1}{2}$ pCt., de næste 10,000 $\frac{3}{4}$ pCt. o. s. v. Derved undgaar man tydeligt nok de store Spring, og man undgaar endvidere det uheldige Forhold, at man nødsages til at standse Progressionen paa et vilkaarligt Punkt. Efter den foreslaaede Methode kan den fortsættes saa langt det skal være.
